

STATSBORGERSKAP

En brosjyre i utlendingsrett

Jussbuss

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	2
1.1. Ordforklaringer	2
2. Hva er statsborgerskap?	3
2.1. Norsk statsborgerskap	3
2.2. Hva skiller statsborgerskap fra permanent oppholdstillatelse?	3
3. Hvem kan få norsk statsborgerskap?	3
4. Reglene om statsborgerskap	4
4.1. Du må ha klarlagt identiteten din	4
4.1.1. Unntak fra kravet til klarlagt identitet	5
4.2. Du må ha fylt 12 år	6
4.3. Du må bo i Norge og skal fortsette med det	6
4.4. Du må oppfylle vilkårene for permanent oppholdstillatelse	6
4.5. Du må oppfylle et krav om oppholdstid i Norge	7
4.5.1. Unntak fra kravet om oppholdstid i Norge	7
4.6. Du må oppfylle krav om ferdigheter i norsk muntlig og bestått statsborgerprøve	9
4.6.1. Unntak fra kravet til prøve i norsk muntlig	9
4.6.2. Unntak fra kravet om statsborgerprøve	11
4.7. Regler for deg som er tidligere straffet	12
5. Egne regler for statsborgerskap til barn	13
6. Andre måter å få norsk statsborgerskap på	13
6.1. Innledning	13
6.2. Statsborgerskap ved fødsel	13
6.3. Statsborgerskap ved adopsjon	14
7. Søknad	14
8. Saksbehandlingstid	14
9. Hva kan du gjøre hvis du ikke får norsk statsborgerskap	15
9.1. Innledning	15
9.2. Hva skjer i en sak om statsborgerskap	16
9.3. Hva er en klage?	17
9.4. Hva er fristen for å klage?	17
9.5. Hvordan skal du klage?	17
9.6. Klagemal	18
10. Tap av statsborgerskap	18
11. Kontaktinformasjon og organisasjoner som kan gi hjelp	19

1. Innledning

Jussbuss håper denne brosjyren kan være et hjelpemiddel for deg som skal søke om norsk statsborgerskap. I denne brosjyren finner du informasjon om hvilke krav som stilles for å få norsk statsborgerskap, og hvordan du søker om dette. Brosjyren ble sist oppdatert høsten 2022.

Det er viktig å huske at kravene for å få norsk statsborgerskap kan endre seg. Nettsidene til UDI, www.udi.no, inneholder oppdatert informasjon om hvilke krav som stilles for å få norsk statsborgerskap. På samme nettside finner du også mer informasjon om de ulike kravene.

Reglene om norsk statsborgerskap står i statsborgerloven. Hvis du vil lese denne selv, kan du finne den på nettsiden www.lovdato.no. Du kan også finne loven på UDIs nettsider om regelverk, www.udiregelverk.no. Her finner du også statsborgerforskriften og UDIs rundskriv, som gir mer detaljert informasjon om hvordan loven skal forstås.

Innvandringsgruppen i Jussbuss jobber med saker om utlendingsrett, blant annet statsborgerskap. Hvis du ønsker mer informasjon, eller trenger hjelp i din sak om statsborgerskap, må du gjerne kontakte oss. Kontaktinformasjonen vår finner du på baksiden av brosjyren.

1.1. Ordforklaringer

I denne brosjyren vil du finne en del juridiske ord og uttrykk. I dette punktet skal vi forklare to av de ordene som brukes ofte.

Hva er et vilkår?

Et vilkår, også kalt krav, er en betingelse eller en forutsetning for at noe skal skje. I utlendingsaker har norske myndigheter bestemt at du må oppfylle noen krav for at du skal få innvilget søknaden din. Disse reglene kaller vi vilkår.

Hva er et unntak?

Et unntak betyr at du ikke trenger å oppfylle hovedregelen. I utlendingsaker har norske myndigheter forsøkt å gi regler som passer alle mennesker. Likevel går ikke dette alltid, fordi mennesker er ulike og situasjoner kan skille seg fra hverandre. I enkelte tilfeller finnes det derfor andre regler som er mer tilpasset disse sakene. Dette kaller vi unntak.

2. Hva er statsborgerskap?

2.1. Norsk statsborgerskap

Norsk statsborgerskap gir deg flere rettigheter. For eksempel kan du bo så lenge du ønsker i Norge, du får norsk pass, du kan stemme ved stortingsvalg, og du blir vernet mot utvisning.

2.2. Hva skiller statsborgerskap fra permanent oppholdstillatelse?

Hvis du har permanent oppholdstillatelse har du rett til å bo og arbeide i Norge så lenge du vil, altså uten tidsbegrensning. Du trenger ikke å fornye tillatelsen din, og du har rett til å stemme ved kommunevalg. Dette gjelder også for statsborgerskap.

Den største forskjellen er at du ikke kan miste statsborgerskapet ditt selv om du er utenfor Norge i mer enn 2 år. Du kan miste en permanent oppholdstillatelse på denne måten. En annen stor forskjell er at du kan utvises fra Norge når du har permanent oppholdstillatelse. Når du har norsk statsborgerskap er du vernet mot utvisning – norske myndigheter kan ikke utvise deg. Du kan også stemme ved Stortingsvalg, og ikke bare ved kommunevalg.

3. Hvem kan få norsk statsborgerskap?

Hvis du har en gyldig oppholdstillatelse i Norge, kan du søke om norsk statsborgerskap. For at søknaden skal innvilges, må du oppfylle flere vilkår. Alle vilkårene må som hovedregel være oppfylt for at du skal få norsk statsborgerskap.

Vilkårene er at du må

- Ha klarlagt din identitet
- Oppfylle alderskravet
- Oppfylle krav om bosted
- Oppfylle vilkårene for permanent oppholdstillatelse
- Oppfylle kravet om oppholdstid i Norge
- Oppfylle krav om ferdigheter i norsk muntlig og bestått statsborgerprøve
- Ikke ha blitt straffet eller ha karenstid

Denne brosjyren vil forklare disse vilkårene.

4. Reglene om statsborgerskap

4.1. Du må ha klarlagt identiteten din

Statsborgerloven § 7
første avsnitt
bokstav a

Statsborgerforskriften
§ 1-1

Det første vilkåret for å få norsk statsborgerskap er at du har klarlagt identiteten din. Dette betyr at må vise norske myndigheter at du er den personen du sier du er. I utgangspunktet er dette kravet oppfylt hvis du kan vise ditt originale pass eller andre identitetspapirer med tilstrekkelig notoritet, for eksempel fødselsattest.

At noe har tilstrekkelig notoritet betyr at norske myndigheter kan undersøke at opplysningene som står i dokumentet er riktige. Dette betyr at dokumentet er troverdig. Dokumenter med lav eller ingen notoritet er dokumenter som norske myndigheter ikke er sikre på er riktige eller sanne. Dette kan for eksempel være fordi norske myndigheter mistenker at dokumentet kan være forfalsket.

Kravene til klarlagt identitet vil være oppfylt hvis det er åpenbart at de dokumentene du har lagt frem viser din rette identitet.

Når noe er åpenbart betyr det at virkeligheten er klart den samme som den opplysningen eller informasjonen du har gitt til norske utlendingsmyndigheter. Hvis noe er åpenbart, trenger det ikke å forklares eller dokumenteres mer enn det allerede har blitt.

For noen søkere kan det være vanskelig å dokumentere sin identitet. Dette kan være på grunn av forhold i hjemlandet ditt, for eksempel krig eller andre uroligheter. Hvis du har fått asyl i Norge, kan det oppstå en situasjon hvor du ikke kan kontakte myndighetene i hjemlandet ditt for å få pass eller andre identitetspapirer. Det kan også være vanskelig å dokumentere identitet hvis identitetspapirene dine fra hjemlandet har lav notoritet eller at hjemlandet ditt har en lavt fungerende sentraladministrasjon.

Hvis noen av situasjonene i avsnittet ovenfor gjelder deg, kreves det bare at du legger frem dokumenter som sannsynliggjør din rette identitet. For å klarlegge identiteten din stilles det krav om sannsynlighetsovervekt.

Når noe er mer sannsynlig enn noe annet, er det sannsynlighetsovervekt. Det betyr at det er mer enn 50 % sikkert at noe er riktig.

Utlendingsmyndighetene vil se på alle opplysningene du har gitt dem for å vurdere om du oppfylder kravet til klarlagt identitet. Forklaringene og dokumentene du gir til UDI er derfor viktig. Hvis du tidligere har oppgitt flere identiteter, for eksempel at du har gitt ulike navn, kan dette gjøre at UDI mener det er tvil om identiteten din, og at de er usikre på hvem du egentlig er.

Jussbuss erfarer at hvis det først er tvil om identiteten din, så er det vanskelig å rette opp i dette senere. Derfor er det veldig viktig å ikke oppgi feil identitet eller bruke flere identiteter. Hvis UDI mente identiteten din var klarlagt da du fikk

oppholdstillatelse, vil identiteten din i utgangspunktet også være klarlagt når du søker om statsborgerskap.

Det er likevel strengere krav til dokumentasjon av identitet for å få norsk statsborgerskap enn for midlertidig og permanent oppholdstillatelse. Det betyr at utlendingsmyndighetene vil se på alle opplysningene om identiteten din på nytt. Hvis UDI er usikre på identiteten din, vil de ofte sende et brev hvor de ber deg om mer dokumentasjon på identiteten din, og hvor det står hvilke dokumenter du må sende inn. Hvis du ikke sender inn de dokumentene UDI ber om, kan det bety at UDI ikke gir deg norsk statsborgerskap før du kan dokumentere identiteten din bedre. Ofte får du likevel beholde din tidligere oppholdstillatelse.

4.1.1. Unntak fra kravet til klarlagt identitet

For enkelte personer finnes det egne regler for å oppfylle kravet til klarlagt identitet. Hvis du hører til en av gruppene som nevnes under, er det regelen som står i dette punktet som gjelder når du søker om norsk statsborgerskap.

Du er født i Norge og registrert i Folkeregisteret

Hvis du er født i Norge og registrert i Folkeregisteret, er identiteten din klarlagt selv om du ikke legger frem pass. I et slikt tilfelle stilles det heller ikke krav om sannsynlighetsovervekt for at UDI skal vurdere identitetsopplysningene dine som riktige.

Du var under 18 år da du kom til Norge, og har en forelder med klarlagt identitet

Hvis du var under 18 år da du kom til Norge, og du har minst en forelder som har klarlagt sin identitet, vil også din identitet være klarlagt selv om du ikke legger frem pass. I dette tilfellet stilles det heller ikke krav om sannsynlighetsovervekt for at UDI skal vurdere identitetsopplysningene dine som riktige.

Du har ingen mulighet til å skaffe identitetsdokumenter fra hjemlandet ditt

Hvis dette gjelder deg, så kan UDI vurdere identiteten din som klarlagt selv om det ikke er sannsynlighetsovervekt for at opplysningene om identitet din er riktige. Denne regelen gjelder for deg hvis du var under 14 år da du fikk din første oppholdstillatelse i Norge, og har hatt lovlig opphold de siste fem årene. Regelen gjelder også for deg som var mellom 14 og 16 år da du fikk din første oppholdstillatelse, og du har hatt oppholdstillatelse de siste 10 årene. I tillegg må du ha gjort det som kan kreves for å klarlegge din egen identitet.

Det kan være flere grunner til at det er umulig for deg å skaffe identitetsdokumenter fra hjemlandet ditt. Et eksempel er hvis hjemlandet ditt mangler en fungerende sentraladministrasjon, og derfor ikke kan gi deg

identitetsdokumenter med notoritet. Et annet eksempel er hvis du flyktet fra hjemlandet ditt uten å ta med deg identitetsdokumenter.

4.2. Du må ha fylt 12 år

Hvis du søker om norsk statsborgerskap, må du som hovedregel ha fylt 12 år når du søker.

For barn som søker sammen med foreldrene sine, er det ingen aldersgrense for å søke om statsborgerskap. Det betyr at barnet kan være under 12 år når det søker. I et slikt tilfelle er det et vilkår at begge foreldrene må samtykke til søknaden om norsk statsborgerskap.

4.3. Du må bo i Norge og skal fortsette med det

Det er et krav for å få norsk statsborgerskap at du bor i Norge og skal fortsette med det. Dette kalles kravet til bosted. Hvis du har planer om å flytte permanent fra Norge i nærmeste fremtid, vil en søknad om norsk statsborgerskap bli avslått. Kravet gjelder på det tidspunktet UDI fatter vedtak i saken din om statsborgerskap. Når du har fått norsk statsborgerskap, kan du flytte til utlandet og bosette deg der.

Hvis du må bo i utlandet på grunn av studier, arbeidsforhold som ikke varer lenger enn 3 år, eller på grunn av medisinsk behandling, vil du likevel oppfylle kravet til bosted.

4.4. Du må oppfylle vilkårene for permanent oppholdstillatelse

Det er ikke nødvendig at du *har* permanent oppholdstillatelse når du søker om statsborgerskap, men du *må oppfylle vilkårene* for permanent oppholdstillatelse for å få norsk statsborgerskap.

For veiledning om vilkårene for permanent oppholdstillatelse, kan du kontakte Jussbuss eller finne brosjyren om permanent oppholdstillatelse på våre nettsider. Du kan også kontakte UDI hvis du har spørsmål om du fyller vilkårene for permanent oppholdstillatelse.

For nordiske borgere, EØS-borgere, personer som er omfattet av EFTA-konvensjonen, personer som tidligere har vært norsk borger eller er barn som søker sammen med en forelder eller verge, er reglene annerledes. Hvis du faller innenfor en av disse gruppene kan du kontakte UDI for mer informasjon om kravene du må oppfylle.

4.5. Du må oppfylle et krav om oppholdstid i Norge

Du må ha bodd i Norge i til sammen 8 av de siste 11 årene, med oppholdstillatelser som har vart i minst ett år av gangen. Hvis du har hatt oppholdstillatelser som har vart i mindre enn ett år, kan du kontakte Jussbuss eller UDI for å undersøke om din tillatelse likevel oppfyller kravet til oppholdstid i Norge.

Hvis du søkte om oppholdstillatelse fra utlandet, regnes oppholdstillatelsen din fra det tidspunktet du kom til Norge. Dette gjelder for eksempel hvis du fikk innvilget familiegjenforening før du reiste inn til Norge.

Hvis du søkte om oppholdstillatelse fra Norge, for eksempel asyl eller arbeidstillatelse, regnes oppholdstiden din fra søknadstidspunktet hvis du fikk innvilget søknaden din.

Hvis du har hatt en periode uten oppholdstillatelse, vil som hovedregel ikke denne tiden regnes med i kravet om 8 års oppholdstid. Et eksempel på dette er hvis du glemmer å fornye tillatelsen din, slik at du får en kort periode uten oppholdstillatelse mellom utløpet av din tidligere oppholdstillatelse og søknad om ny oppholdstillatelse.

Reiser til utlandet som varer i 2 måneder eller mindre i løpet av ett år, vil ikke trekkes fra oppholdstiden din. Hvis du i løpet av ett år har vært utenlands i mer enn to måneder, vil varigheten av dette utenlandsoppholdet trekkes fra i beregningen av oppholdstiden din i Norge.

Eksempel 1: Hvis du har vært én måned på ferie i hjemlandet ditt hvert år, vil dette ikke få betydning når botiden din i Norge skal beregnes. Du har da vært utenfor Norge i mindre enn 2 måneder i løpet av ett år.

Eksempel 2: Hvis du har vært i hjemlandet ditt i tre måneder i løpet av ett år, vil ingen av de tre månedene regnes som botid i Norge. Dette er fordi du har vært utenfor Norge i mer enn 2 måneder i løpet av ett år.

4.5.1. Unntak fra kravet om oppholdstid i Norge

For noen personer gjelder det egne krav om oppholdstid i Norge. Hvis du tilhører en av gruppene som nevnes under, er det reglene i dette punktet som gjelder når du søker om norsk statsborgerskap.

Du har tilstrekkelig inntekt

For søkere som har hatt tilstrekkelig inntekt det siste året med fastsatt skatteoppgjør, kreves seks års opphold i Norge i løpet av de siste 10 årene. Oppholdstillatelsene dine må ha vart i minst ett år av gangen for å telle med.

Du regnes for å ha tilstrekkelig inntekt hvis du det siste året med fastsatt skatteoppgjør har hatt inntekt på minst tre ganger grunnbeløpet i Folketrygden. Inntekt og ytelser som inngår i alminnelig inntekt i skatteoppgjøret ditt regnes med. Per 1. mai 2022 tilsvarer dette 334 431 kroner (111 477 kroner x 3). Grunnbeløpet i Folketrygden justeres hvert år, og derfor burde du sjekke UDIs nettsider før du søker for å være sikker på at du omfattes av dette unntaket.

Du kan finne den alminnelige inntekten din fra skatteoppgjøret i eSamhandlings-tjenesten «Skatteoppgjør». I utgangspunktet vil UDI vurdere det skatteoppgjøret du har når du registrerer og sender inn søknaden din om statsborgerskap. Hvis det likevel er til din fordel, vil UDI heller vurdere skatteoppgjøret ditt som kommer mellom søknadstidspunktet og vedtakstidspunktet.

Du kom til Norge før du fylte 18 år

Hvis du kom til Norge før du fylte 18 år, må du ha bodd i Norge i minst 5 år i løpet av de siste 7 årene. Oppholdstillatelsene dine må ha vart i minst ett år av gangen for å telle med i beregningen.

Du er gift, registrert partner eller samboer med en norsk statsborger

Hvis du er gift og bor sammen med en norsk statsborger, må du ha bodd i Norge i minst 5 år i løpet av de siste 10 årene. Oppholdstillatelsene dine må ha vart i minst ett år av gangen. Denne regelen gjelder bare for deg den tiden ektefellen din har vært norsk statsborger.

I tillegg er det et krav om at perioden du har bodd i Norge og den perioden du har vært gift med en norsk statsborger, til sammen utgjør minst 7 år. Den tiden du har bodd i Norge og den tiden du har vært gift med en norsk borger kan opptjenes samtidig.

Eksempel: Du har vært gift med en norsk statsborger i 5 år. Du har bodd sammen med ham/henne i Norge i 2 år. Disse årene legges sammen. Dette betyr at du har 5 års botid i Norge, og sammenlagt med tiden du har bodd sammen med ektefellen din, utgjør dette 7 år. Da kan du få unntak fra hovedregelen om 8 års botid.

Dette unntaket gjelder også for personer som er registrert partner eller samboer med en norsk statsborger.

Du er nordisk statsborger

Hvis du allerede er statsborger i et annet nordisk land, må du ha bodd i Norge de siste 2 årene for å oppfylle kravet til oppholdstid.

Du har tidligere vært norsk statsborger

Statsborgerloven
§ 15

Hvis du tidligere har hatt norsk statsborgerskap, må du ha bodd i Norge de siste 2 årene med oppholdstillatelser som har vart i minst ett år av gangen for å oppfylle kravet til oppholdstid.

Du er statsløs

Statsborgerloven
§ 16

Å være statsløs betyr at du ikke er statsborger av noe land. Det er bare de som har blitt statsløse mot sin vilje som faktisk regnes som å være statsløse. Personer som har valgt å være statsløse, eller som på en enkel måte kan bli statsborgere av et annet land, regnes ikke som statsløse.

Hvis du er statsløs og har fylt 18 år på det tidspunktet du søker om norsk statsborgerskap, kreves det at du har bodd i Norge de siste 3 årene med oppholdstillatelser som har vart i minst ett år av gangen.

Du er anerkjent flyktning

Statsborgerloven
§ 16 a

Hvis du har fått oppholdstillatelse som flyktning etter utlendingsloven § 28, kreves det at du har hatt 7 års opphold i riket i løpet av de siste 10 årene. Oppholdstillatelsene dine må ha vart i minst ett år av gangen. Opphold i en eller flere søknadsperioder vil også telle med i denne syvårsperioden.

4.6. Du må oppfylle krav om ferdigheter i norsk muntlig og bestått statsborgerprøve

Statsborgerloven § 8

Språkkravene for å få norsk statsborgerskap ble endret 1. oktober 2022. De nye kravene gjelder for personer mellom 18 og 67 år. Du må oppfylle kravet hvis du har fylt 18 år før du *søker*. Du trenger ikke å oppfylle kravet hvis du har fylt 67 år før UDI treffer *vedtak* i saken. Det kreves at du har bestått en muntlig prøve i norsk med minst B1 som resultat, og at du har bestått statsborgerprøven.

Statsborger-
forskriften § 4-3

Språkkravene gjelder ikke for deg hvis du er statsborger av et annet nordisk land, og forstår norsk eller samisk. Du må da levere en bekreftelse fra arbeidsgiver, skole, eller en norsk offentlig instans om at du forstår det norske eller samiske språket.

4.6.1. Unntak fra kravet til prøve i norsk muntlig

Statsborger-
forskriften § 4-1
første avsnitt

Hvis du ikke har bestått en prøve i norsk muntlig på nivå B1, kan du i noen tilfeller få unntak fra kravet. Du kan få unntak hvis du kan dokumentere at:

- Du har standpunktkarakter eller eksamenskarakter 2 eller høyere i norsk eller samisk i grunnskolen

- Du har halvtårsvurdering, standpunktkarakter eller eksamenskarakter 2 eller høyere i norsk eller samisk i videregående opplæring
- Du har gjennomført studier i norsk eller samisk på universitets- og høyskolenivå i Norge eller i utlandet som tilsvarer 30 studiepoeng. Hvis du har bestått Trinn 1- og Trinn 2-eksamen i norsk for utenlandske studenter fra universitet eller høyskole og kan dokumentere at kursene til sammen var på 30 studiepoeng, kan du også oppfylle unntaket.
- Du har oppfylt inntakskravene for studier på norsk eller samisk ved et universitet eller en høyskole i Norge. Hvis du kan dokumentere deltakelse på et studie med norsk eller samisk som undervisningsspråk ved et universitet eller en høyskole i Norge, kan du også oppfylle unntaket.
- Du har fått vedtak om fritak fra plikt til å avlegge avsluttende prøve i norsk etter introduksjonsloven eller integreringsloven. Du må dokumentere at du har fått fritak ved å sende inn en kopi av vedtaket fra kommunen til UDI.

Du kan også få unntak hvis du har bestått en muntlig prøve i norsk med resultat A2 og du kan dokumentere at:

- Du ankom Norge på bakgrunn av søknad om beskyttelse eller som overføringsflyktning og har fylt 55 år
- Du mottar uføretrygd og har fylt 55 år
- Du er statsløs
- Du har ikke mulighet til å bestå norskprøve på minst nivå B1 på grunn av særlige helsemessige årsaker eller personlige forutsetninger som er utenfor din kontroll
 - Hvis du ønsker unntak på grunn av dette, må du selv fylle ut et skjema med opplysninger om hvorfor du ønsker unntak og legge ved dokumentasjon
 - På UDIs nettsider er det et eget tilleggsskjema som helsepersonell kan fylle ut om din helse og hvordan helsetilstanden din påvirker mulighetene dine til å lære deg norsk eller gjennomføre prøver. På UDIs nettsider kan du også finne et tilleggsskjema som kan fylles ut av opplæringsinstitusjoner, logoped, spesialpedagog eller lignende, som du har vært i kontakt med og som har vurdert dine muligheter til å tilegne deg språkkunnskaper.

Hvis punktene ovenfor ikke passer i din situasjon, og du ikke kan ta muntlig prøve i norsk med resultat A2, kan du i enkelte tilfeller likevel få unntak. Du kan bare få unntak dersom tungtveiende grunner tilsier at du bør fritas fra språkkravet.

Et eksempel på dette kan være sykdom, men dette må i så fall dokumenteres. Du må da legge frem en legeerklæring som sier noe om hva slags sykdom du har, hvorfor du ikke kan gjennomføre prøve i norsk muntlig, og om du fremdeles vil være syk fremover i tid. Det må også stå i legeerklæringen om du kan gjennomføre prøven hvis det tilrettelegges for deg – altså om du kan ta prøve hvis den blir tilpasset din situasjon.

Unntak gis kun i spesielle tilfeller. Ta kontakt med UDI for informasjon om hvordan du skal gå frem for å søke om unntak på dette grunnlaget.

Hvis du trenger hjelp med å søke om fritak fra kravet til prøve i norsk muntlig, kan du kontakte SEIF. Hvis du har spørsmål om noen av unntakene gjennomgått ovenfor gjelder for deg, kan du kontakte UDI.

4.6.2. Unntak fra kravet om statsborgerprøve

Hvis du ikke har bestått statsborgerprøven, kan du i enkelte tilfeller få unntak fra dette kravet. Du kan få unntak hvis du dokumenterer at:

- Du har bestått prøve i samfunnskunnskap på norsk i henhold til integreringsloven eller introduksjonsloven
- Du har standpunktarakter eller eksamenskarakter 2 eller høyere i samfunnsfag i grunnskolen
- Du har fått halvtårsvurdering, standpunktarakter eller eksamenskarakter 2 i samfunnskunnskap i videregående opplæring
- Du har gjennomført og bestått studier i samfunnskunnskap som gir kunnskap om Norge og de emnene som inngår i Læreplan i samfunnskunnskap for voksne innvandrere på universitets- eller høyskolenivå med minst 10 studiepoeng. Studiene kan være gjennomført i Norge eller i utlandet. Du må dokumentere unntaket ved å sende inn karakterutskrift og emnebeskrivelse av studiet til UDI.
- Du er tatt opp til og har gjennomført studier på norsk eller samisk på universitets- eller høyskolenivå i Norge. Det er tilstrekkelig at du dokumenterer studiepoeng fra studier på norsk eller samisk.
 - For å omfattes av dette unntaket må du sende inn karakterutskrift eller vitnemål fra høyskole eller universitet i Norge som viser at du har tatt studiepoeng eller vekttall på et studie hvor norsk eller samisk er undervisningsspråket
- Du ikke har mulighet til å bestå prøven på grunn av særlige helsemessige årsaker eller andre tungtveiende årsaker, eller på grunn av personlige forutsetninger som du ikke har kontroll over.
 - Hvis du ønsker unntak på grunn av dette, må du selv fylle ut et skjema med opplysninger om hvorfor du ønsker unntak og legger ved dokumentasjon
 - På UDIs nettsider er det et eget tilleggsskjema som helsepersonell kan fylle ut om din helse og hvordan helsetilstanden din påvirker mulighetene dine til å lære deg norsk eller gjennomføre prøver. På UDIs nettsider kan du også finne et tilleggsskjema som kan fylles ut av opplæringsinstitusjoner, logoped, spesialpedagog eller lignende, som du har vært i kontakt med og som har vurdert dine muligheter til å tilegne deg kunnskaper om det norske samfunnet eller tilstrekkelige norskkunnskaper til å bestå statsborgerprøven eller prøven i samfunnskunnskap på norsk

- Har fått vedtak om fritak fra plikt til å avlegge avsluttende prøve i samfunnskunnskap etter introduksjonsloven eller integreringsloven. Du må dokumentere at du har fått fritak ved å sende inn kopi av vedtak fra kommunen

4.7. Regler for deg som er tidligere straffet

Hvis du har fått fengselsstraff eller blitt dømt til å betale bot av en domstol må du vente lengre på å bli norsk statsborger. Dette kalles «karenstid» eller tilleggstid.

Som hovedregel må du vente en periode etter et straffbart forhold før du kan få norsk statsborgerskap. Hvor lenge du må vente før du kan få statsborgerskap avhenger av hva du er straffet for, hva slags type straff du har fått og eventuelt hvor lang straffen er. Du kan ikke få norsk statsborgerskap mens du har karenstid.

Hvis du er under etterforskning eller er siktet for et straffbart forhold, kan UDI vente å behandle søknaden din om statsborgerskap til saken er avsluttet hos politiet.

Ved ubetinget og betinget fengselsstraff beregnes karenstid per 1. juni 2020 etter denne tabellen:

Fengselsstraff:	Karenstid:
f.o.m. 10 til og med 15 dager:	2,5 år
t.o.m. 20 dager	3 år
t.o.m. 90 dager	5 år
t.o.m. 6 måneder	6,5 år
t.o.m. 1 år	8 år
t.o.m. 2 år	10 år
t.o.m. 3 år	12 år
t.o.m. 4 år	13,5 år
t.o.m. 5 år	15 år
t.o.m. 6 år	16,5 år
t.o.m. 7 år	18 år
t.o.m. 8 år	19,5 år
t.o.m. 9 år	21 år
t.o.m. 10 år	22,5 år
t.o.m. 11 år	24 år
t.o.m. 12 år	25,5 år
t.o.m. 13 år	27 år
t.o.m. 14 år	28,5 år
t.o.m. 15 år	30 år
t.o.m. 16 år	31,5 år
t.o.m. 17 år	33 år
t.o.m. 18 år	34,5 år

t.o.m. 19 år	36 år
t.o.m. 20 år	37,5 år
t.o.m. 21 år	39 år

Hvis du har fått ungdomsstraff, samfunnsstraff eller bot med subsidiær fengselsstraff, vil karenstiden bli beregnet etter den samme tabellen på grunnlag av din subsidiær fengselsstraff. Subsidiær fengselsstraff betyr at hvis du blir dømt til å betale en bot, men ikke har mulighet til å betale denne, så må du sone fengselsstraff i stedet. Om du har fått subsidiær fengselsstraff, og lengden på denne, vil fremgå av dokumentet du får av politiet.

Statsborger-
forskriften § 5-6

Ved gjentatte dommer og forelegg for straffbare forhold tas det utgangspunkt i den nyeste karenstiden, altså den karenstiden som går ut sist. Deretter legges halvparten av karenstiden som du fikk for hvert tidligere straffbare forhold til. Den samlede karenstiden din skal ikke overstige – være på mer – enn det dobbelte av den karenstiden du har som løper ut sist.

Tabellen for beregning av karenstid ble endret 1. juni 2020. Hvis du tidligere har fått avslag på en søknad om statsborgerskap på grunn av karenstid, og du ikke har begått nye straffbare forhold etter dette, vil det ikke beregnes ny eller lengre karenstid for de straffbare forholdene du allerede har begått. Det er karenstiden som står i vedtaket ditt som fortsatt gjelder.

Hvis du har spørsmål om karenstid, kan du kontakte UDIs veiledningstelefon.

5. Egne regler for statsborgerskap til barn

Statsborgerloven
§ 17

Barn under 18 år med foreldre som har fått norsk statsborgerskap, må bare oppfylle vilkårene i punkt 4.1, 4.3, og 4.7.

6. Andre måter å få norsk statsborgerskap på

6.1. Innledning

Noen kan få statsborgerskap på andre måter. Hvis du passer inn i en av gruppene beskrevet nedenfor, trenger du ikke å oppfylle vilkårene nevnt i punkt 4.

6.2. Statsborgerskap ved fødsel

Hvis en forelder er norsk statsborger, blir barn automatisk norske statsborgere ved fødsel. Dette gjelder uansett om barnet er født i Norge eller i utlandet, og uansett om foreldrene er gift eller ikke.

Det er ikke nødvendig å melde fra til norske myndigheter for å sikre at barnet blir registrert som norsk statsborger. Hvis barnet ditt er i denne situasjonen og du

ønsker at barnet skal få norsk pass, må du søke om dette hos politiet, eller eventuelt ved en norsk utenriksstasjon hvis du bor i utlandet.

6.3. Statsborgerskap ved adopsjon

Barn som adopteres av en norsk statsborger blir også norsk statsborger ved adopsjonen, dersom barnet er under 18 år på adopsjonstidspunktet.

7. Søknad

Når du søker om norsk statsborgerskap, må du huske å fornye den midlertidige oppholdstillatelsen din mens du venter på svar på søknaden. Dette gjelder ikke for deg som har permanent oppholdstillatelse.

Du må levere søknaden om statsborgerskap hos politiet der du bor. Politiet kan hjelpe deg med søknaden din, og har plikt til å svare på spørsmål. Dette kalles veiledningsplikt, som er en plikt alle offentlige myndigheter i Norge har. Politiet skal se på saken din først. Når politiet er ferdige med dette, sender de søknaden din til Utlendingsdirektoratet (UDI) for avgjørelse.

Det koster 6500 kroner å søke om norsk statsborgerskap per oktober 2022. For barn under 18 år er det gratis å søke om norsk statsborgerskap. Søknadsgebyret kan endre seg. På UDIs nettsider finner du oppdatert informasjon om hvilket søknadsgebyr som gjelder for deg. På UDIs nettsider kan du også finne en liste over hvilke dokumenter som du må sende inn sammen med søknaden din om norsk statsborgerskap.

8. Saksbehandlingstid

Saksbehandlingstiden på søknader om norsk statsborgerskap kan endre seg, og kan også variere ut fra hvilket land du kommer fra. Du kan undersøke hva veiledende saksbehandlingstid er på UDIs nettsider. Du bidrar til at søknaden din blir behandlet raskest mulig når du sørger for at søknaden din er riktig utfylt, legger ved alle nødvendige dokumenter og gir UDI riktig informasjon om hvor de kan kontakte deg.

Når søknaden din er levert med all nødvendig dokumentasjon, så er det dessverre ikke noe Jussbuss kan gjøre for at saksbehandlingstiden hos Politiet og UDI skal gå raskere.

9. Hva kan du gjøre hvis du ikke får norsk statsborgerskap

9.1. Innledning

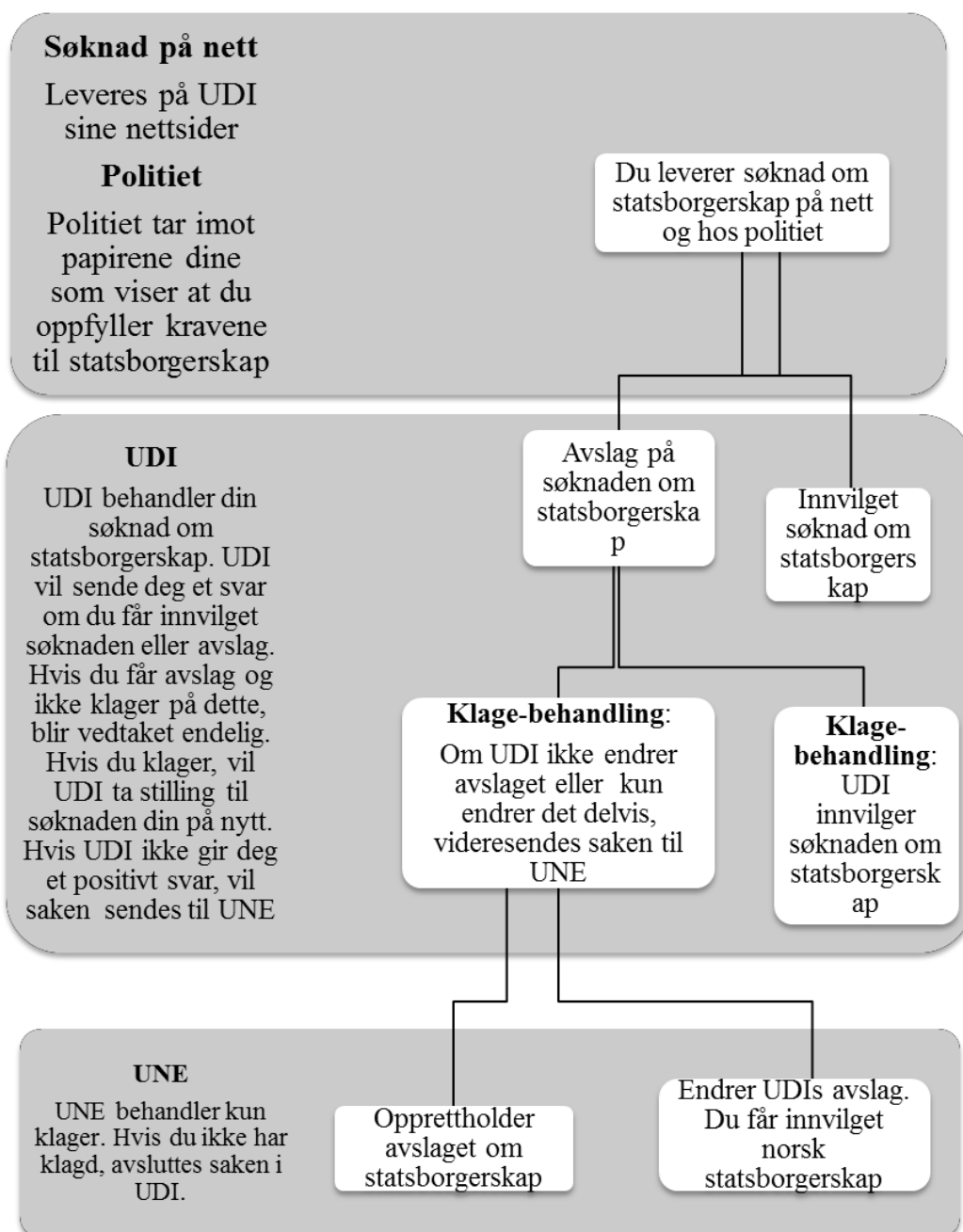
Skjemaet på neste side viser kort hva som skjer når du søker om norsk statsborgerskap. Hvis du sender en klage til UDI innen klagefristen, vil UDI se på saken din på nytt. UDI kan da omgjøre vedtaket ditt, som betyr at de endrer det slik at du får norsk statsborgerskap.

Hvis de ikke omgjør vedtaket, og fremdeles avslår søknaden din, vil de sende saken videre til UNE for klagebehandling. Hvis UDI sender saken videre til UNE får du beskjed om dette. Når saken kommer til UNE vil den behandles på nytt. UNE vil da enten avslå søknaden eller innvilge den.

Hvis UNE avslår søknaden din kan du ikke klage på dette på vanlig måte. Hvis du fremdeles er uenig i avslaget har du likevel noen muligheter. Enten kan du sende inn en omgjøringsbegjæring til UNE, som betyr at du ber dem se på saken på nytt. Du kan også klage inn avslaget fra UNE til Sivilombudet. I tillegg kan du ta saken til domstolene. Hvis du ønsker informasjon om disse mulighetene kan du ta kontakt med Jussbuss for veiledning.

Hvis du ikke oppfyller vilkårene for statsborgerskap, finnes det andre muligheter for å få reisedokumenter fra norske myndigheter. Du kan søke om å få reisedokument eller utlendingspass hvis du for eksempel ønsker å reise på ferie. Hvis du har spørsmål om dette kan du ta kontakt med UDI eller Jussbuss.

9.2. Hva skjer i en sak om statsborgerskap

9.3. Hva er en klage?

En klage er et brev du sender til UDI, hvor du gir beskjed om at du ikke er enig i avslaget på søknaden din om permanent oppholdstillatelse. Det er gratis å klage til UDI. Du må levere klagen innen klagefristen (se punkt 9.4.) og du må levere klagen skriftlig (se punkt 9.5.) for at UDI skal se på saken på nytt.

Når du klager må du forklare UDI hvorfor du mener avslaget du mottok var feil. Ofte må du ha nye opplysninger eller dokumenter i klagen du sender til UDI. Hvis ikke er det sannsynlig at klagen blir avslått.

9.4. Hva er fristen for å klage?

Fristen for å klage i en sak om statsborgerskap er tre uker fra du, eller en person som representerer deg (for eksempel en advokat) mottok avslaget fra UDI.

Hvis du trenger mer enn tre uker for å skrive en fullstendig klage til UDI, eller for å finne mer dokumentasjon, må du likevel sende inn en kort klage til UDI innen tre uker fra du mottok avslaget. Dette kalles en *fristavbrytende klage*. Hvis du trenger mer tid, kan du forklare i denne fristavbrytende klagen at du skal sende inn mer dokumentasjon og en fullstendig klage. Hvis du gjør dette vil du vanligvis få to til tre uker ekstra til å sende inn fullstendig klage og mer dokumentasjon.

Så lenge du sender inn en klage kan du sende inn ekstra dokumentasjon helt frem til UDI begynner å behandle søknaden din. Det er også mulig å ringe UDI for å spørre om lengre frist, slik at du rekker å sende inn klage og dokumentasjon.

Du kan ta kontakt med Jussbuss hvis du har spørsmål om klagefrist.

9.5. Hvordan skal du klage?

Du må klage skriftlig. Det betyr at du må sende brev til UDI eller politiet hvor du skriver at du klager på avslaget på statsborgerskap (se punkt 9.6 for å se et eksempel på hvordan en klage kan skrives.) Klagen må skrives på norsk eller engelsk, og må signeres. Det er viktig å forklare UDI hvorfor du mener avslaget er feil. For å finne ut hva du mener er feil kan du lese avslaget du har fått, og holde det opp mot de kravene vi har skrevet du må oppfylle i denne brosjyren. Da kan du finne ut av om UDI ikke har vurdert saken din riktig, for eksempel om du skulle ha fått unntak for noe.

Du kan sende klagen din i posten, laste den opp i UDI portal, eller sende den som vedlegg i en e-post til UDI. Når UDI har mottatt klagen din, vil du få beskjed. Hvis du har ny informasjon må du sende den inn sammen med klagen.

9.6. Klagemal

Nedenfor ser du et eksempel på hvordan en klage kan skrives. Alt som står i kursiv må du fylle ut selv. Du må huske å skrive navn og DUF-nummeret ditt. Hvis du skal sende inn mer dokumentasjon må du huske å sende inn dette sammen med klagen. Dette kalles *vedlegg*. Vedleggene må nummereres, slik vi viser nedenfor.

Utlendingsdirektoratet
Postboks 2098 Vika
0125 Oslo

Ditt navn
Din adresse

Referansenummer (DUF-nummer): *1111 111111 11*

KLAGE PÅ AVSLAG PÅ SØKNAD OM NORSK STATSBOGERSKAP – BORGER AV HJEMLAND – ETTERNAVN, FORNAVN – FØDT 11.11.1111

Jeg viser til avslag på min søknad om norsk statsborgerskap fattet av UDI *dato*. Klagefristen ble satt til *dato*. Jeg har derfor klaget innen klagefristen.

Jeg vil gjerne komme med opplysninger som viser at jeg oppfyller vilkårene for å få norsk statsborgerskap. *Så må du forklare UDI hvorfor du mener avslaget er feil. For eksempel kan du vise til at du hadde tilstrekkelig inntekt til å bli omfattet av unntaket fra botid, og at et kortere botidskrav gjelder for deg. Deretter legger du ved dokumentasjon på dette som vedlegg.*

Med vennlig hilsen

Underskrift
Fornavn Etternavn

Vedlegg 1: *Tittel*
Vedlegg 2: *Tittel*

10. Tap av statsborgerskap

Selv om du har fått norsk statsborgerskap, har norske myndigheter i noen tilfeller mulighet til å ta fra deg det norske statsborgerskapet. Et eksempel på dette er hvis du ble norsk statsborger ved fødsel, men ikke har bodd i Norge før du fylte 22 år.

Norske myndigheter kan også ta tilbake det norske statsborgerskapet ditt hvis du ga uriktige opplysninger eller med vilje holdt tilbake viktig informasjon under søknadsprosessen, og dette hadde stor betydning for at søknaden din ble innvilget.

Når du er norsk statsborger, har du vern mot å bli utvist. Dette betyr at ditt norske statsborgerskap først må tilbakekalles for at norske myndigheter har lov til å utvise deg.

Hvis norske myndigheter tar fra deg ditt norske statsborgerskap, kan du ta kontakt med Jussbuss. I noen tilfeller har du også krav på fri rettshjelp fra en advokat. Kontaktinformasjon for fri rettshjelp står i punktet nedenfor.

11. Kontaktinformasjon og organisasjoner som kan gi hjelp

Jussbuss

Du kan kontakte Jussbuss på telefonnummer 22 84 29 00, eller du kan komme til våre kontorer i Skippergata 23 i Oslo. Vi tar imot nye saker på mandager fra klokken 17:00 til 20:00, og på tirsdager fra klokken 10:00 til 15:00. All hjelp fra Jussbuss er gratis. Du kan finne mer informasjon på nettsiden vår, www.jussbuss.no.

Juridisk rådgivning for kvinner – JURK

JURK gir gratis rettshjelp til alle kvinner. JURK tar imot nye saker på telefon på mandager fra 12:00 til 15:00, og på onsdager fra 09:00 til 12:00 og fra 17:00 til 20:00. Du kan kontakte JURK på telefonnummer 22 84 29 50. Du kan finne mer informasjon om JURK på nettsiden deres, www.jurk.no.

Selvhjelp for innvandrere og flyktninger – SEIF

SEIF er en frivillig, uavhengig organisasjon som gir gratis hjelp til innvandrere og flyktninger. De kan gi informasjon, henvise til riktig instans og hjelpe med praktiske problemer på flere områder, som NAV, skole, arbeid, oppholdstillatelse, økonomiske problemer, tvangsekteskap, æresrelatert vold osv. SEIF har kontorer i Oslo, Kristiansand, Ålesund, Trondheim, Bergen, Stavanger og Tromsø. Du finner kontaktinformasjon og adresser til SEIF på nettsiden deres: <https://seifnorge.wordpress.com>.

Kontoret for fri rettshjelp

Kontoret for fri rettshjelp er et tilbud fra Oslo kommune hvor du kan få gratis hjelp fra en advokat. Her kan du både bestille time eller komme på drop-in. Du bestiller time ved å ringe, sende e-post eller møte opp i resepsjonen. Telefonnummeret til Kontoret for fri rettshjelp er 23 48 79 00, og de har kontorer i Storgata 19.

Andre nyttige kontakter

Utlendingsdirektoratet – UDI

Du kan finne mye informasjon på UDIs hjemmesider, www.udi.no, eller ved å ringe til UDI på telefonnummer 23 35 15 00. Det er lurt å ha DUF-nummeret ditt klart når du ringer UDI.

UDI har veiledningsplikt. Dette er noe alle offentlige myndigheter i Norge har. Det betyr at UDI har plikt til å svare på spørsmålene dine. Dette er en lovfestet rettighet du har.

Du kan også ringe UDI anonymt. Det betyr at du ikke trenger å si hvem du er. Dersom du ikke forstår svarene du får av UDI eller er urolig for å ringe dem, kan du ringe Jussbuss først.

Utlendingsnemnda – UNE

UNE er klageinstansen til UDI. Det betyr at hvis UDI ikke omgjør saken din, sender de den videre til UNE for behandling. UNEs nettside er www.une.no. Du kan ringe UNE på telefonnummer 21 08 50 00, eller kontakte dem på e-post: postmottak@une.no.

Sivilombudet – SOM

Sivilombudet kontrollerer at forvaltningen, blant annet UDI og UNE, behandler saker på riktig måte. Du kan lese mer om Sivilombudet på www.sivilombudet.no. Du kan kontakte Sivilombudet på telefonnummer 22 82 85 00 eller sende en e-post på postmottak@sivilombudet.no.

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet – IMDi

IMDi jobber blant annet med opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Hvis du har spørsmål om opplæring i norsk eller samfunnskunnskap kan du kontakte IMDi. Nettsiden til IMDi er www.imdi.no. Du kan ringe IMDi på telefonnummer 24 16 88 00, eller sende en e-post på post@imdi.no.

Du kan også kontakte kommunen du bor i hvis du har spørsmål om opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Kommunen har ansvar for å tilrettelegge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap for deg som omfattes av introduksjonsloven.

Oslo Politidistrikt

Politiet har veiledningsplikt. Nettsidene til politiet er www.politi.no. Du kan ringe dem på telefonnummer 22 66 90 50, eller sende en e-post på post.oslo@politiet.no.

Jussbuss

Jussbuss

Skippergata 23, 0154 Oslo

Saksmottak:

Du kan kontakte oss på telefon eller møte opp personlig i våre lokaler, innenfor våre saksmottakstider:

Mandag 17:00-20:00 og tirsdag 10:00-15:00

Telefon: 22 84 29 00

www.jussbuss.no